

PREDSTAVITEV NOVELE D ZAKONA O DELOVNIH RAZMERNOSTI-1 (ZDR-1D)

(začetek veljavnosti: 16. 11. 2023)

*Sneža Mihailova Brojan, strokovna sodelavka GO SVIZ
Ljubljana, 12. 2. 2024*

1. KLJUČNO

- ZAŠČITA SINDIKALNEGA ZAUPNIKA
- PRAVNA VARNOST V PRIMERU OPOZORILA PRED ODPOVEDJO
 - DALJŠE OBDOBJE ZA PRENOS NEIZRABLJENEGA LD

2. DRUGE PRAVICE DELAVCEV

- OSKRBOVALSKI DOPUST
- PRAVICE ZA ŽRTVE NASILJA V DRUŽINI
- DOPOLNITEV DOLOČB GLEDE POSKUSNEGA DELA
 - PRAVICA DO ODKLOPA

3. MOŽNOSTI PREDLOGA DELAVCA

- KRAJŠEGA DČ ZARADI USKLAJEVANJA POKLICNEGA IN ZASEBNEGA ŽIVLJENJA (OSKRBOVALCI in STARŠI)
 - ZA OPRAVLJANJE DELA NA DOMU
- SPREMEMBA POGODBE O ZAPOSLOTVI ALI SKLENITEV NOVE POGODBE O ZAPOSLOTVI ZARADI IZBOLJŠANJA ZAPOSLOTVE OZ. POGOJEV DELA

1.1. ZAŠČITA SINDIKALNEGA ZAUPNIKA – 113

ZDR-1

PREJ: Na zahtevo SZ učinkovanje zadržanja odpovedi (prenehanje pogodbe o zaposlitvi ne učinkuje 30 dni) oz. do poteka roka za uveljavljanje sodnega varstva oz. (pogoj: negativno mnenje sindikata) → dlje samo v primeru sklepa sodišča / začasne odredbe (postopkovno zahtevno!)

NOVO: (poenostavljen postopek) -> če SZ uveljavlja nezakonitost odpovedi PZ na sodišču, pride do **avtomatskega podaljšanja zadržanja učinkovanja odpovedi do odločitve sodišča na prvi stopnji oz. za najdlje 6 mesecev.**

+ v primeru prepovedi opravljanja dela, ki ni povezano z opravljanjem funkcije predstavnika delavcev = višje nadomestilo (iz 50 % povprečne plače delavca na 80 % osnove iz 137/7 ZDR-1)

Uporaba:
z 16. 11. 2024

1.2. PRAVNA VARNOST V PRIMERU OPOZORILA PRED ODPOVEDJO – 85 ZDR-1

OBVEZNOST DD PRED REDNO ODPOVEDJO PZ IZ KRIVDNEGA RAZLOGA:

- DD mora najkasneje v 60 dneh od ugotovitve kršitve (absolutni rok) ali 6 M (relativni rok) od nastanka kršitve pisno opozoriti delavca, da če bo delavec ponovno kršil pogodbene in druge obveznosti **v 6 m** (prej 1 leto), je možna odpoved PZ. KP dej. lahko določi največ 18 mesecev (prej 2 leti).

NOVO (prej ni bilo tega pravnega instituta!):

- Delavec v 3 delovnih dneh od prejema pisnega opozorila poda **ZAHTEVO**, če se želi izjaviti o očitanih kršitvah.
- DD mora v razumnem roku (od 3 - 30 dni) delavcu omogočiti **IZJAVO O OČITANIH KRŠITVAH** (ustno ali pisno).
- V postopku zagovora lahko po pooblastilu **sodeluje sindikat**/delavski zaupnik.
- DD mora v 8 dneh po podani Izjavi o očitanih kršitvah podati **ODLOČITEV** o pisnem opozorilu (sicer gre za prekršek).

1.3. DALJŠE OBDOBJE ZA PRENOS NEIZRABLJENEGA LD – 162/4 ZDR-1

*Delavec ima pravico izrabiti ves letni dopust, ki ni bil izrabljen v tekočem koledarskem letu oziroma do 30. junija naslednjega leta **zaradi odsotnosti zaradi bolezni ali poškodbe, porodniškega dopusta ali dopusta za nego in varstvo otroka**, do 31. marca leta, ki sledi letu, v katerega je možen prenos letnega dopusta v skladu s prejšnjim odstavkom.*

- **Iz 31. decembra naslednjega leta -> na 31. marec leta, ki sledi letu, v katerega je možen prenos dopusta**
- PRIMER: neizrabljeni dnevi LD leta 2023 do 31. marca 2025

2.1. OSKRBOVALSKI DOPUST – 167.a ZDR-1

KAJ JE OSKRBOVALSKI DOPUST?

Do 5 dni neplačanega dopusta (plačani prispevki) v posameznem koledarskem letu **v primeru oskrbe => Potreba po znatnejši negi iz zdravstvenih razlogov družinskega člana*** ali osebe, s katero živi v istem gospodinjstvu, kadar delavec ni upravičen do odsotnosti z dela v skladu s predpisi o zdravstvenem zavarovanju.

KAKO?

- Pred nastopom delavec DD obvesti o razlogih (izjemoma če zaradi objektivnih okoliščin to ni mogoče – obvestilo v 3 dneh po nastopu razlogov)
- Uveljavljanje pravice z **IZJAVO DELAVCA**: vsebuje razloge za upravičenost do odsotnosti + priložena dokazila ki razloge izkazujejo

! 50 KPviz (plačana odsotnost z dela za nego – izključeni starši, zakonec/izvenzakonski partner starša, posvojitelj)

...Delavec je lahko odsoten z dela največ 7 delovnih dni s pravico do nadomestila plače v posameznem koledarskem letu, in sicer:

- *sedem dni zaradi nege ožjega družinskega člana (zakonec, otroci, posvojenci in pastorki) v primerih, ko nima pravice do nadomestila plače za odsotnost zaradi nege družinskega člana po predpisih o zdravstvenem zavarovanju, in sicer na podlagi zdravniškega potrdila,...*

*Družinski član - prva do tretja alineja drugega odstavka 126. člena ZDR-1:

- zakonec oz. zunajzakonski partner
- otroci, posvojenci in otroci zakonca ali zunajzakonskega partnerja
- starši
- zakonec ali zunajzakonski partner starša
- posvojitelj

2.2. PRAVICE ZA ŽRTVE DRUŽINSKEGA NASILJA

KRAJŠI DČ - 67.a ZDR-1

- **Možnost:** Delavec lahko predlaga, DD mora pisno utemeljiti svojo odločitev v 15 dneh (sicer gre za prekršek)
- Za obdobje urejanja zaščite, pravnih in drugih postopkov ter odpravljanja posledic nasilja v družini
- Plačilo po dejanski delovni obvezi, ampak druge **pravice in obveznosti kot delavec, ki dela polni DČ** (regres, odpravnina,...)

ODSOTNOST Z DELA - 168.a ZDR-1

- **Do 5 dni plačane odsotnosti** v posameznem koledarskem letu v primeru urejanja zaščite, pravnih in drugih postopkov ter odpravljanja posledic nasilja v družini
- Potrebna dokazila: izdelana ocena ogroženosti CSD + podana prijava policiji + dokazilo o urejanju zaščite
- Delavec obvesti DD 3 delovne dni pred nastopom

DRUGI UKREPI - 189.a, 189.b ZDR-1

- **Pisno soglasje delavca pri nočnem in nadurnem delu, neenakomerni razporeditvi DČ** ali začasni prerazporeditvi DČ
- **DD dolžan omogočiti lažje usklajevanje poklicnih obveznosti**, ki izhajajo iz urejanja zaščite, pravnih in drugih postopkov ter odpravljanja posledic nasilja v družini -> Potrebna dokazila: nasilje v družini v zadnjih 2 letih + prijava policiji ali CSD + izdelana ocena o ogroženosti CSD sodišča in drugih institucij, iz katere izhaja, da postopki niso končani

2.3. DOPOLNITEV DOLOČB GLEDE POSKUSNEGA DELA – 125 ZDR-1

- V primeru PZ za DČ se trajanje poskusnega dela določi sorazmerno trajanju te pogodbe in narave dela (upoštevano načelo sorazmernosti)
- Če se sklene nova zaporedna PZ za DČ za isto delo, ta ne sme vključevati poskusnega dela.

2.4. PRAVICA DO ODKLOPA – 142.a

! OBVEZNOST DELODAJALCA

- DD mora delavcem zagotoviti pravico do odklopa, s katero **zagotovi, da delavec v času izrabe pravice do počitka oziroma v času upravičenih odsotnosti** z dela v skladu z zakonom in kolektivno pogodbo oz. splošnim aktom ne bo na razpolago delodajalcu (sicer gre za prekršek).
- V ta namen mora DD sprejeti ustrezne **ukrepe, ki se določijo s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti (KPVIZ)**.
- DD dolžan ustrezne ukrepe **sprejeti do 16. 11. 2024!**

3. MOŽNOSTI PREDLOGA DELAVCA

KRAJŠEGA DČ ZARADI USKLAJEVANJA POKLICNEGA IN ZASEBNEGA ŽIVLJENJA (OSKRBOVALCI in STARŠI) - 65.a ZDR-1

- Delavec ki neguje otroka do 8 let (ne glede na 50. člen ZSDP-1)
 - Delavec ki zagotavlja oskrbo iz 182/4 ZDR-1
- DD pisno utemelji najkasneje v 15 dneh (sicer gre za prekršek)
 - Mirujejo pravice iz PZ za NDČ

ZA OPRAVLJANJE DELA NA DOMU - 68/5 ZDR-1

- Delavec predlaga zaradi potreb usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja
 - DD pisno utemelji najkasneje v 15 dneh (sicer gre za prekršek)

SPREMEMBA PZ ALI SKLENITEV NOVE PZ

ZARADI IZBOLJŠANJA ZAPOSLOTITVE OZ. POGOJEV DELA - 49/5,6,7 ZDR-1

- DD pisno utemelji najkasneje v 30 dneh (sicer gre za prekršek)
- ! šele po poteku 6m od sklenitve PZ oz. po poteku poskusnega dela, ko traja dlje kot 6m
(Delavec lahko po odklonitvi DD poda enak predlog, a je DD dolžan odgovoriti le če je od
predhodno podanega predloga preteklo najmanj 1 leto)

HVALA ZA POZORNOST

